

kun med den tyske side af sagen, hvilket også bliver problematisk, når hans kendskab til modpartens synspunkter tydeligvis er begrænset. De danske krav på Nordslesvig og den danske agitation var jo netop de igangsættende faktorer.

Carsten Mogensen

Henning Bregnsbo: Kampen om skolelovene af 1958. En studie i interesseorganisationernes politiske aktivitet. Odense Universitetsforlag, Odense, 1971.

Selv i en tid med udbredt interesse for studiet af skole- og uddannelsesspørgsmål står Henning Bregnsbos behandling af 1958-skolelovens tilblivelse endnu flere år efter sin fremkomst som det eneste større arbejde indenfor den nyeste danske skolehistorie. Det gør at bogen på forhånd omfattes af stor interesse og finder mange læsere.

Bogen giver da også ved læsning hvad man vel har lov at kalde et levende indtryk af hvor sejt og indsatskrævende en proces en skolelovgivning kan være. Og den giver et spændende indtryk af spillet mellem de involverede politiske partier og organisationer, foruden at den har held til at komme langt i en portrættering af de enkelte hovedforhandlers arbejdsmåde og evner. F. eks. træder mænd som Jørgen Jørgensen og Stinus Nielsen frem i al deres forskellighed, uanset den lige store vedholdenhed, hvormed de gennemfører det taktiske forløb og forfølger deres politiske mål. Ligesom disse indtryk er formidlet gennem fremstillingen af detailforløbene i den lange proces, er det også gennem denne at forfatteren har held til at tegne billedet f. eks. af et parti, der er havnet udenfor forhandlingernes centrale felt og som ikke evner, hverken at skaffe sig holdbare oplysninger eller at bringe sig selv frem til indflydelse på udviklingen – det gælder det konservative folkeparti i foråret 1958.

Mens der således ikke er tvivl om, at bogen i store afsnit er spændende og udbytterig, har den dog sine meget utilfredsstillende sider. Forfatteren skal ikke anklages for at have afgrænset sit emne til at omfatte det politiske forhandlingsplan. Det kan for en skolehistoriker ganske vist ikke være særlig fyldestgørende, men det er legitimt, og bogen mister ikke sin interesse af den grund. Argumentationen for afgrænsningen er imidlertid ganske uholdbar. Dels bygger den på en uacceptabel udledning af en politologisk model, og dels betegner den en ringslutning: jeg vælger den og den approach, som udelukker det og det fra undersøgelsen, hvorfor det må falde udenfor undersøgelsen. Desværre er det ikke den eneste skade, der forvoldes bogen ud fra den politologiske indledning. Definitionen af »politisering« som indleder bogen kan vel i sine intentioner accepteres, men indeholder, som den er fremsat, modsigelser, f. eks. den, at ringe engagement skulle være et af kendetegnene på lav politiseringsgrad. Ved læsning af bogen kommer det til at betyde f. eks., at Frit Danmarks Lærergroupe står for et ringe engagement, eftersom politiseringsgraden efter den anvendte definition var lav på det tidspunkt, hvor gruppen energisk arbejdede for at vinde gehør for sine synspunkter og programmer. En

tilsvarende usikkerhed i begrebsanvendelsen synes ligeledes af og til at have forbindelse med den indledningsvise fastlåsning af politiseringsbegrebet. F. eks. forekommer det meget bagvendt, når »principielle« synspunkter skal læses som en modsætning til »politiske« synspunkter (s. 13 nederst o. a. st.). Ofte bliver det politiske helt lig med det taktiske, så vidt at et Danmarks Lærereforeningssynspunkt, som på et givet tidspunkt blev fremsat skønt politisk uigennemførligt, alene på denne baggrund kaldes »agitatorisk«. Med andre ord virker den givne politologiske indramning direkte uhensigtsmæssig for fremstillingen af skolespørgsmålets og forhandlingernes *indholdsside*, og man leder samtidig forgæves efter en konklusion på det generelle emne for bogen: en lovgivningsproces i almindelighed, specielt med henblik på interesseorganisationers interventionsforsøg.

Der vil nok kunne rejses en del kritik overfor det valgte kildemateriale, i hvert fald når det drejer sig om afsnit udenfor de centrale forhandlinger op til lovens vedtagelser. F. eks. kan man undre sig over noterne 11, 14 og 15 på side 25, hvor der henvises til »Leksikon for Opdragere« i stedet for til statistikker, love og cirkulærer, og over konklusionsafsnittets henvisninger til kollegaen A. Nellemanns oversigtsfremstilling af den danske skoles historie, som om forfatterens egne i bogen fremlagte præmisser ikke skulle have større vægt for hans konklusion.

Men dette hindrer altsammen ikke at bogen vil være til stor nytte for kommende studier såvel af Christiansborg-politik i 50'erne som af skolevæsenets udvikling.

Gunhild Nissen